

Jaco Bruekers
fam.bruekers@home.nl

Tijdens een vakantie aan het zuidoostelijk deel van het Gardameer in 2004 ontdekten mijn zoon Daan en ik een kleine, maar op het eerste oog een veelbelovende populatie van de Ruïnehagedis (*Podarcis sicula sicula*) in en rondom een tuincentrum net buiten het centrum van Padenghe sul Garda. Er werden zelfs juvenielen gevonden. Destijds had ik een gegronde reden aan te nemen dat het om een mogelijk onbedoeld geïntroduceerde populatie ging. (BRUEKERS, 2006). Dit jaar (2009) was ons vakantieoel wederom het Gardameer, maar nu het oostelijk deel ervan. Toch zijn we ook naar Padenghe afgereisd om te zien om te zien hoe deze populatie zich na vijf jaar had ontwikkeld. Wat ik zag, kwam niet overeen met mijn verwachtingen.

De Ruïnehagedis

(*Podarcis sicula sicula*)
bij het Gardameer

EENUPDATE

Bij onze aankomst leek de omgeving weinig tot niets veranderd te zijn. Wel was het tuincentrum in andere handen overgegaan en had een andere naam. We struinden de omgeving af op zoek naar de Ruïnehagedissen. In theorie zouden de exemplaren die we in 2004 zagen een basis kunnen zijn voor een standvastige lokale populatie.

Podarcis muralis maculiventris

Toch stuitten we tijdens ons bezoek in eerste instantie alleen op Muurhagedissen. *Podarcis muralis maculiventris* was er bijzonder algemeen. *Podarcis sicula* bleek in eerste instantie onvindbaar.

We hebben het hele tuincentrum afgezocht maar ook de naaste omgeving. Pas na één uur zoeken zag ik bij een partij grote zwerfkeien op het gras nabij de ingang, een lichter gekleurde groenige hagedis, die ik direct herkende als een vrouwelijke *Podarcis sicula*! Dit exemplaar was bijzonder schuw.

← *Podarcis muralis maculiventris*, vrouw, Pacengo, Gardameer

↗ Tuincentrum, waar in 2004 *Podarcis sicula* werd ontdekt, Padenghe sul Garda, Gardameer

→ *Podarcis muralis maculiventris* op een pallet met sierstenen, Padenghe sul Garda, Gardameer

↓ *Podarcis muralis maculiventris*, mannetjes zijn fors en weerbaar

↑ *Podarcis muralis maculiventris*, man, Pacengo, Gardameer
 → *Podarcis sicula sicula*, vrouw, Padenghe sul Garda, Gardameer

Pas na lang wachten en volharding was ik in staat van dit alerte dier enkele foto's te maken, waarvan er maar twee redelijk gelukt zijn. Verder hebben wij geen sporen van Ruinehagedissen gevonden.

Niet elke introductie is een succes

Interessant is om deze observaties te analyseren. De basisvraag die zich aandienende was: waarom kon *Podarcis sicula sicula* zich niet tot een stabiele populatie ontwikkelen?

Mijn verklaring daarvoor bevat drie verdedigbare argumenten. Op de eerste plaats is het zo dat *Podarcis muralis* rond het Gardameer overal dominant en in hoge dichtheden aanwezig is en dus ook alle geschikte niches heeft bezet. Daar komt bij dat mannelijke exemplaren van de Muurhagedis fors en weerbaar zijn. Naar mijn mening zijn in het bijzonder de mannetjes goed in staat hun posities te verdedigen tegen concurrenten zoals *Podarcis sicula*. Ik beschouw dit vooralsnog als belangrijkste oorzaak dat *Podarcis sicula* zich niet kon vestigen. Een ander aspect kan zijn dat de basispopulatie van *Podarcis sicula* uit te weinig dieren bestond. Ten derde kan mogelijk het iets minder gunstige klimaat als oorzaak worden aangewezen. Een ge-

ven dat ongunstig kan uitwerken op de geïntroduceerde Ruinehagedissen, die mogelijk vanuit Zuid-Italië afkomstig zijn en daar onder evident andere omstandigheden gedijen.

Hoe dan ook. Uit deze recente waarnemingen concludeer ik dat de introductie van *Podarcis sicula sicula* gedurende de afgelopen vijf jaren niet tot een kleine levensvatbare populatie heeft geleid. *Podarcis sicula sicula* in de omgeving van Padenghe sul Garda geldt nu, naar mijn inschatting, als uitgestorven.

Dit is een voorbeeld dat niet elke introductie van een (nieuwe) soort op een ogenschijnlijk gunstige locatie een garantie is voor de vorming van een succesvolle en levensvatbare populatie.

Dankwoord

Een woord van dank aan mijn vrouw Yvonne, die ook naarstig naar Ruinehagedissen heeft gezocht.

Literatuur

BRUEKERS, J., 2006. Waarnemingen aan de Ruinehagedis (*Podarcis sicula sicula*) en de Muurgekko (*Tarentola mauritanica*) in Noord-Italië (Gardameer), *Lacerta* 64 (3): 101-105.

Summary

In 2004 several *Podarcis sicula* were discovered for the first time at a nursery near Padenghe sul Garda (Italy). Some of them were juveniles. It was believed that these lizards could start a viable population (BRUEKERS, 2006). In 2009 the site was checked again. *Podarcis muralis maculiventris* was abundant. It was obvious that *Podarcis muralis* used every suitable niche. After a while only one adult female *Podarcis sicula* could be found. This one and only specimen was difficult to photograph.

The author speculates that competition between these lizards species is the main reason that *P. sicula* failed to establish a viable population. Maybe there were not enough *P. sicula* to start a new population? In addition the less favourable climate conditions could be another disadvantage for these introduced *P. sicula* which probably originate from the southern parts of Italy (BRUEKERS, 2006).

This small population of *Podarcis s. sicula* near Padenghe is presumed to be extinct, only five years after its first discovery in 2004.